

УДК 342.9
DOI <https://doi.org/10.32782/pyuv.v3.2023.10>

П. І. Пархоменко
orcid.org/0000-0002-0275-9120
кандидат юридичних наук,
суддя

Бахмацького районного суду Чернігівської області

ІНСТИТУТ СУДОВИХ ВИХОВАТЕЛІВ В СИСТЕМІ ПРАВОСУДДЯ, ДРУЖНЬОГО ДО ДИТИНИ

Постановка проблеми. Організація правосуддя дружнього до дитини, починаючи з моменту потрапляння дитини до кола його дії і до завершальної стадії, вимагає залучення широкого кола суб'єктів, які мають спеціальні знання, що в змозі створити для дитини умови, які б забезпечували найбільш комфортне її перебування у сфері дії правосуддя.

При повній повазі права дитини на приватне та сімейне життя, слід заохочувати тісну співпрацю між різними фахівцями для отримання повного розуміння дитини, а також оцінки його / її правового, психологічного, соціального, емоційного, фізичного та пізнавального стану [1, с. 23].

Фундаментальний принцип Ріядських керівних принципів полягає в тому, що політика запобігання злочинності серед неповнолітніх повинна використовувати потенціал, як сім'ї, так і школи. Також рекомендується використовувати школи як ресурс і консультативні центри для забезпечення дорадчих послуг, особливо для дітей з особливими потребами та для поширення інформації щодо запобігання зловживанню дітьми наркотиків, алкоголю та хімічних речовин [2, с. 238].

Описуючи опікунську модель поведінки із неповнолітніми Барбара Станьдо-Кавецька наголошує на тому, що в судочинстві у справах неповнолітніх основну роль відіграють експерти в галузі суспільних наук, тобто психологи, педагоги, психіатри та соціальні працівники, які виконують функції консультантів по відношенню до суддів для неповнолітніх або самі приймають рішення, що стосується дітей та молоді [3, с. 6].

Важливим в процесі реалізації правосуддя дружнього до дитини є залучення такого суб'єкта, як судовий вихователь, який би здійснював комплекс різних заходів по виконанню судових рішень щодо неповнолітніх, їх батьків (усиновителів), опікунів (підклувальників) тощо.

Міжнародний досвід свідчить, що залучення вихователя, педагога або соціального працівника у сферу правосуддя дружнього до дитини є дієвим і розповсюдженим механізмом, який сприяє забезпеченню якнайкращих інтересів дитини, яка потрапляє у сферу дії правосуддя.

Примітним є те, що в національній практиці можна прослідкувати правові основи для функціонування інституту судового вихователя. Наприклад частиною четвертою статті 105 Кримінального кодексу України передбачено, що неповнолітньому може бути призначено вихователя. А положеннями статті 368 Кримінального процесуального кодексу України закріплена можливість призначення громадського вихователя (пункт 11 частини першої).

На жаль, на сьогодні даний інститут не знайшов подальшого розвитку і втілення в практичну діяльність, що можна виправити шляхом проведення досліджень в даному напрямку і формування обґрунтованих пропозицій по його запровадженню.

Оцінка стану літератури. Проблемам функціонування інституту судових вихователів або педагогів була присвячена увага таких дослідників, як Голишевої У.І., Дворніченко Н.О., Крестовської Н.М., Павлова В.Г., Орловської Н.А., Солонар А.В. та інших.

Проте, такі наукові дослідження в більшій мірі присвячені особливостям даного інституту в системі кримінального права та не вирішили проблему його запровадження, як елементу правосуддя дружнього до дитини.

Метою та завданням статті є аналіз норм діючого законодавства, наукових досліджень, існуючої практики та міжнародного досвіду з питань створення та функціонування інституту судових вихователів, на основі якого можна навести наукове обґрунтування щодо позитивних рис даного інституту, яке б надало можливість його запровадження в національну практику.

Виклад основного матеріалу. Діяльність фахівців різного профілю, які працюють в судах або за їх дорученням, в тому числі і педагогів або вчителів, є характерною для різних країн та слугує важливим елементом правосуддя дружнього до дитини.

Успішне вирішення багатьох правоохоронних завдань – профілактика, розкриття і розслідування злочинів, охорона громадського порядку, робота з неповнолітніми, виконання покарань тощо – більшою чи меншою мірою пов'язане з необхідністю розтлумачувати основи правові-

ної поведінки, навчати, переконувати громадян, які потрапляють у сферу відповідальності, інтересів, прав і діяльності правоохоронних органів [4, с. 199–200].

В Керівних принципах Комітету міністрів Ради Європи щодо правосуддя, дружнього до дитини наголошується, що у справах неповнолітніх, судді та інші фахівці у галузі права повинні користуватися підтримкою та консультаціями інших фахівців з різних дисциплін при прийнятті рішень, які прямо або опосередковано вплинуть на сьогодишнє або майбутнє благополуччя дитини, наприклад, з оцінки кращих інтересів дитини, можливих шкідливих наслідків процедури для дитини, і т.д. [1, с. 66].

Комітет ООН з прав дитини говорячи про організацію правосуддя по відношенню до дітей підкреслює, що слід створити спеціалізовані служби, наприклад служби пробації, консультативних послуг або нагляду, а також спеціалізовані установи, наприклад, денні центри догляду і, якщо це необхідно, невеликі установи для розміщення дітей, які направляються судовими органами у справах дітей. Необхідно постійно заохочувати ефективну міжустановчу координацію діяльності всіх цих спеціалізованих підрозділів, служб та установ. Крім того, необхідно заохочувати індивідуальні оцінки дітей та міждисциплінарний підхід. Особливу увагу слід приділяти спеціалізованим місцевим службам для дітей, які не досягли віку кримінальної відповідальності, але, за оцінками, які потребують підтримки [5].

Ми можемо побачити, що загальні міжнародні стандарти демонструють важливість залучення до роботи з дітьми, які потрапляють у сферу дії правосуддя, спеціально підготовлених фахівців, які можуть дати індивідуальну оцінку дитині, забезпечити її консультаційними послугами, заходами виховного та навчального характеру, що може бути реалізовано за допомогою працівників, які є фахівцями із педагогіки, виховання, зокрема і вихователів.

Аналізуючи досвід окремих країн, зазначимо, що за польським законодавством [6] в судах діють експертно-консультаційні групи судових спеціалістів, завданням яких є підготовка на вимогу суду або прокурора висновків з питань сім'ї та піклування, а також у справах неповнолітніх - на підставі психолого-педагогічного або медичного огляду. За запитом суду групи також проводять медіацію, опитування, надають спеціалізовану консультацію неповнолітнім та їх сім'ям. Вони можуть співпрацювати з установами, які виконують судові рішення. Колектив складається із спеціалістів психології, педагогіки, педіатрії, сімейної медицини, внутрішніх хвороб.

В деяких країнах працює освітня служба в суді у справах молоді. Офіцери з питань освіти є співробітниками Міністерства освіти, які відвідують судові слухання у справах неповнолітніх, щоб розповісти суду про історію навчання дитини або молоді людини. Роль такого спеціаліста може полягати в тому, щоб повідомити суд про рівень освіти молоді особи шляхом підготовки звіту про освіту, розглядати освітні потреби молоді людини в суді та/або на конференції сімейної групи, відвідувати таку конференцію, щоб підтримати молоду людину та її родину, де це необхідно, допомогти молодій людині відновити навчання [7].

Наприклад у Франції працює виховна служба при суді, яка здійснює супровід дитини та її родини, для того щоб застосувати засоби для покращення ситуації в сім'ї, а отже, і дитини, допомагає в підготовці рішень судових органів, прийнятих у застосуванні законодавства, що стосується дітей-правопорушників, або допомагає в освіті, шляхом надання інформації та аналізу щодо ситуації неповнолітніх [8, 9].

Наведене демонструє досвід окремих країн по залученню спеціалістів із педагогічним знанням до роботи системи правосуддя по відношенню до дітей і надання їм важливої ролі в такій системі.

Переходячи до національного досвіду звернемо увагу на місце фахівця з педагогіки в системі правосуддя по відношенню до неповнолітніх, історію запровадження інституту судових вихователів та можливі перспективи його функціонування.

Дідківська Г.В. говорячи про роль педагога у кримінальних провадженнях за участі неповнолітніх підкреслює, що не варто недооцінювати роль педагога. У кожному випадку суд сам може визначити, допомога якого спеціаліста йому буде необхідна під час судового розгляду. Що не стосується стадії виконання рішення суду щодо примусових заходів виховного характеру, то його участь є не лише доцільною, а й необхідною. Застосування педагогічних методик на стадії виконання постанови (ухвали) суду про застосування примусових заходів виховного характеру матиме оптимальний ефект у справі перевиховання неповнолітніх та суттєвій допомозі законним представникам дитини [10, с. 41].

Важливим в даній позиції, яку ми підтримуємо, є наявність дискреції суду обрати фахівця, який буде працювати з дитиною і вагоме значення віднесення питанню перевиховання, в тому числі на стадії виконання рішення суду, чому і буде сприяти відповідний спеціаліст, яким з нашої точки зору може стати судовий вихователь, функція якого є ширшою ніж просто присутність при допиті дитини.

Історія запровадження інституту судових вихователів в нашій державі розпочалась із прийняттям першої редакції Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» [11].

Стаття 6 даного Закону закріплювала положення про те, що при судах створюється інститут судових вихователів для здійснення контролю за виконанням рішень щодо неповнолітніх, який діє згідно з положенням, яке затверджується Верховним Судом України, Міністерством юстиції України, Міністерством освіти України.

В подальшому в 2007 році Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо органів і служб у справах неповнолітніх та спеціальних установ для неповнолітніх» вказану норму щодо інституту судових вихователів було виключено [12].

Поряд з цим з 15 листопада 1995 року діє Положення про судових вихователів, яке було розроблено на виконання зазначеного вище Закону України від «Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх» і затверджене спільним наказом Верховного Суду України, Міністерства юстиції України та Міністерства освіти України № 478/63/7/5 [13].

За змістом даного Положення основними завданнями інституту судових вихователів є: участь у виконанні судових рішень, що прийняті по судових справах, зазначених у статті 6 Закону України «Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх»; усунення причин і умов, які сприяли скоєнню протиправних дій, профілактика правопорушень; виховання належної правової культури; виховання неповнолітніх, які скоїли правопорушення, шляхом формування свідомого ставлення неповнолітніх до Закону; надання батькам (усиновителям), або опікунам (піклувальникам) допомоги у вихованні їх неповнолітніх дітей.

Ми можемо побачити, що функції судових вихователів повинні були охоплювати не тільки сферу кримінальної юстиції, а й вирішувати інші питання, пов'язані із вихованням дітей, в тому числі і вирішенням судових спорів в цій сфері.

Ще в 2004 році була зроблена спроба практичної апробації роботи інституту судових вихователів, коли Дергачівський районний суд Харківської області включився до регіонального проекту, ініційованого Харківським громадським центром «Молодь за демократію». На базі суду було утворено модельний ювенальний суд в якому впроваджено спеціалізацію двох суддів на розгляд справ, що стосуються прав та законних інтересів неповнолітніх, та запроваджено посаду судового вихователя – спеціаліста пробації, який відповідав за ретельний збір інформації

щодо конкретного неповнолітнього та його оточення, оцінку можливості досудового вирішення конфлікту (медіації), організацію та здійснення контролю за виконанням покарання у суспільстві, превентивного контролю [14].

Це дуже корисний досвід, який би міг стати кроком запровадження описуваного інституту і на сучасному етапі, він свідчить про взаємопов'язаність всієї системи правосуддя дружнього до дитини і значення інституту судового вихователя в роботі спеціалізованого сімейного суду.

Павлов В.Г. підкреслив, що весь комплекс повноважень судового вихователя безумовно виступатиме дієвим інститутом задля запобігання попередження вчинення неповнолітньою особою нового злочину і сприяння вихованню цієї особи в дусі поваги до законів держави. Головна проблема при цьому полягає в тому, що, на жаль, зазначений інститут хоча і отримав певне правове регулювання, але лише на папері, а не практиці [15, с. 113].

Досліджуючи проблеми регламентації інституту вихователя в Кримінальному та Кримінальному процесуальному кодексах України Орловська Н.А. зробила узагальнення про те, що перспективи вдосконалення цього регулювання полягають:

по-перше, у визнанні доцільності запровадження двох різновидів вихователів: громадського та судового; це відповідатиме сучасному баченню ювенальної юстиції – органічному поєднанню впливу громадянського суспільства та державного контролю щодо дитини, яка порушила кримінальний закон;

по-друге, у чіткій кримінально-правовій регламентації обох різновидів спеціального виховного впливу - передачі під нагляд громадському вихователю та призначенні судового вихователя; відповідно до цього слід поставити питання про внесення змін до частини четвертої статті 104, частини другої статті 105 Кримінального кодексу України, виключення частини четвертої статті 105 Кримінального кодексу України; це потребує внесення змін до Положення про судових вихователів та активного його застосування;

по-третє, в узгодженні положень Кримінального процесуального кодексу України з нормами Кримінального кодексу України, зокрема, уточненні пункту 11 частини першої статті 368, пункту 2 частини третьої статті 374 Кримінального процесуального кодексу України, а також, в перспективі, розробці процедури призначення судового вихователя [16, с. 319–320].

Слід погодитись з наведеною позицією авторів щодо необхідності вдосконалення інституту судових вихователів, але з нашої точки зору сферу його дії не потрібно обмежувати лише сферою дії кримінальної юстиції.

На сучасному етапі цікавим може стати досвід запровадження в Україні проекту «вихователь безпеки», який безпосередньо не пов'язаний з роботою судових вихователів, але демонструє важливість місця такого суб'єкта, як вихователь в питаннях профілактики злочинності та захисту прав дитини.

Такі спеціалісти будуть закріплені за певними закладами, де вони опікуватимуться широким спектром безпекових питань. За задумом «вихователь безпеки» – людина, яка має стати комунікатором у громаді між закладом освіти та правоохоронними органами для захисту учнів, батьків і вчителів. Планується, що спеціаліст безпеки сприятиме ранньому виявленню та усуненню негативних явищ в підопічному закладі, співпрацюватиме з поліцейськими, рятувальниками, органами місцевого та батьківського самоврядування [17].

Ми б запропонували, як один із варіантів повернення в життя інституту судових вихователів, це наділення таких «вихователів безпеки» функціями судового вихователя на місцевому рівні.

Говорячи про перспективи описуваного інституту слід звернути увагу на важливі положення, які містяться в проекті Закону «Про юстицію, дружню до дитини» [18]. Зокрема міждисциплінарний підхід у юстиції, дружній до дитини, серед іншого, передбачає, використання у діяльності суб'єктів юстиції щодо дітей комплексу знань щодо дитини у сфері права, психології, педагогіки та медицини задля урахування вікових особливостей дитини у контакті з законом. До діяльності із застосування спеціальних заходів запобігання перебуванню дитини у групі ризику та правопорушенням у дитячому середовищі можуть залучатися у межах повноважень заклади освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення, педагогічні працівники та інші учасники освітнього процесу, органи місцевого самоврядування, об'єднання громадян, благодійні організації, центри з надання безоплатної правничої допомоги, волонтери тощо.

Такі пропозиції демонструють нам важливість реалізації мультидисциплінарного підходу і закріплення ролі фахівців з педагогіки, виховання в системі правосуддя дружнього до дитини, що слугує позитивним кроком в реалізації прав дитини, яка потрапляє у сферу дії правосуддя.

Ми можемо твердити що згаданим законопроектом може бути закладена правова основа для закріплення базових принципів у системі правосуддя дружнього до дитини і особливо, що важливо це може стати правовою передумовою для приділення уваги інституту судових вихователів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Узагальнюючи проведений нами аналіз зробимо наступні висновки.

Міжнародні стандарти та практика окремих країн у сфері правосуддя дружнього до дитини надають важливе значення залученню різних фахівців, які б сприяли більш комфортному перебуванню дитини в системі правосуддя.

Описаний досвід свідчить, що одним із фахівців є вихователь, який може бути залучений як на початковій стадії контакту дитини із системою правосуддя, так і в процесі його відправлення, аж до виходу дитини із сфери дії правосуддя. При цьому вихователь виконує важливу функцію, яка охоплюється самою метою правосуддя дружнього до дитини, приймаючи участь вихованні, наданні допомоги батькам, профілактиці правопорушень, виконанні судових рішень тощо.

В нашій державі була зроблена законодавча та практична спроба до запровадження інституту судових вихователів, яка не знайшла подальшого розвитку при розгляді справ за участі дітей, хоча згадки про даний інститут і його застосування залишаються в діючому законодавстві.

З нашої точки зору інститут судових вихователів або закріплення їх окремих функцій за іншими суб'єктами буде сприяти реалізації завдань правосуддя дружнього до дитини, для цього закладені передумови, як в міжнародних стандартах, так і наголошено в процесі вдосконалення діючого національного законодавства.

Ми є прихильниками закріплення за судовими вихователями широких функцій, які не обмежувались лише сферою дії кримінальної юстиції, а і входили у сферу цивільного судочинства.

При запровадженні системи сімейних судів інститут судових вихователів може стати важливою складовою їх роботи, забезпечити реалізацію мультидисциплінарного підходу по захисту прав дитини і як наслідок сприяти побудові дієвої національної системи правосуддя дружнього до дитини.

Наведене свідчить про потребу в обговоренні проблеми запровадження інституту судових вихователів, що може стати предметом подальших наукових досліджень і дискусій у сфері правосуддя дружнього до дитини.

Література

1. Керівні принципи Комітету міністрів Ради Європи щодо правосуддя, дружнього до дитини і пояснювальна записка: прийняті Комітетом Міністрів Ради Європи 17 лист. 2010 р. URL: <https://rm.coe.int/16804c2188> (дата звернення 01.08.2023).
2. Джеральдина Ван Бюрен. Міжнародне право в галузі прав дитини / пер. с англ. Г.Є. Краснокутський; Наук. ред. М.О. Баймуратов. Одеса : АО БАХВА, 2006. 524 с.
3. Барбара Станьдо-Кавецька, Стандарти поведіння з неповнолітніми / Гельсінський Фонд з Прав Людини, Варшава. 2005. 44 с.
4. Головка Н. І. Правова педагогіка: Навч. посіб. Київ : МАУП, 2007. 248 с.

5. Щодо прав дитини у системі правосуддя по відношенню до дітей» : Зауваження загального порядку Комітету ООН з прав дитини № 24 (2019). URL: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRS%20201902002&Lang=ru (дата звернення 01.08.2023).

6. O opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów : Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20150001418> (дата звернення 20.07.2023).

7. Освітня служба в дитячому суді : веб-сайт. URL: <https://www.education.govt.nz/school/student-support/supporting-transitions/education-service-in-the-youth-court/> (дата звернення 01.08.2023).

8. Виховна служба при судах. веб-сайт. URL: <https://www.cairn.info/revue-les-cahiers-dynamiques-2008-1-page-72.htm> (дата звернення 01.08.2023).

9. Служба освітніх послуг Сени і Марни. веб-сайт. URL: <https://espoir-cfdj.fr/service/service-dactions-educatives-sae-seine-et-marne/> (дата звернення 01.08.2023).

10. Дідківська Г.В. Особливості кримінально-процесуального впровадження у злочинах, вчинених неповнолітніми із соціально-неблагополучних сімей : монографія / Г. В. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 215 с.

11. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей : Закон України від 24 січ. 1995 р. №20/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80/ed19950124#Text> (дата звернення 01.08.2023).

12. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо органів і служб у справах неповнолітніх та спеціальних установ для неповнолітніх : Закон України від 7 лют. 2007 р. № 609-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/609-16/ed20070320#Text> (дата звернення 01.08.2023).

13. Положення про судових вихователів : наказ Верховного Суду України, Міністерства юстиції України та Міністерства освіти України від 15 лист. 1995 р. № 478/63/7/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0113-96#Text> (дата звернення 01.08.2023).

14. Програми відновного правосуддя у модельному ювенальному суді Дергачівського району м. Харкова. веб-сайт. URL: <https://www.viaduk.net/clients/vs.nsf/0/19A2E8A3CB2B7825C3256FC60029C777?OpenDocument&CollapseView&RestrictToCategory=19A2E8A3CB2B7825C3256FC60029C777&Count=500&> (дата звернення 01.08.2023).

15. Добрі практики юристів для правосуддя в інтересах дитини в Україні: збірник практичних рекомендацій, Громадська організація «МАРТ». Чернівці : ГО «МАРТ», 2021. 130 с.

16. Орловська Н. А. Актуальні проблеми регламентації інституту вихователя в Кримінальному та Кримінальному процесуальному кодексах України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2013. №3-1. С. 317-320.

17. Проект «Вихователь безпеки», який дозволить громадам побудувати середовище для дітей вільне від булінгу, наркотиків і насильства. веб-сайт. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/3574915-proekt-vihovatel-bezpeki.html> (дата звернення 01.08.2023).

18. Про юстицію, дружню до дитини» : Проект Закону. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72137 (дата звернення 01.08.2023).

Анотація

Пархоменко П. І. Інститут судових вихователів в системі правосуддя, дружнього до дитини. – Стаття.

Стаття присвячена аналізу норм діючого законодавства, наукових досліджень, існуючої практики та міжнародного досвіду з питань створення та функціонування інституту судових вихователів, на основі якого можна навести наукове обґрунтування щодо позитивних рис даного інституту, яке б надало можливість його запровадження в національну практику.

Зроблено висновки, що діяльність фахівців різного профілю, які працюють в судах або за їх дорученням, в тому числі і педагогів або вчителів, є характерною для різних країн та слугує важливим елементом правосуддя дружнього до дитини.

Наведено позитивні приклади різних країн, на основі яких можна твердити, що їх досвід твердить про позитивну практику по залученню спеціалістів із педагогічним знанням до роботи системи правосуддя по відношенню до дітей і надання їм важливої ролі в такій системі.

Проведений аналіз свідчить, що в нашій державі була зроблена законодавча та практична спроба до запровадження інституту судових вихователів, яка не знайшла подальшого розвитку при розгляді справ за участі дітей, хоча згадки про даний інститут і його застосування залишаються в діючому законодавстві.

В роботі викладено обґрунтування необхідності розгляду питання про запровадження інституту судових вихователів або закріплення їх окремих функцій за іншими суб'єктами, що сприяло б реалізації завдань правосуддя дружнього до дитини. Для цього закладені передумови, як в міжнародних стандартах, так і наголошено в процесі вдосконалення діючого національного законодавства.

Зроблено висновки, що вихователь, який може бути залучений як на початковій стадії контакту дитини із системою правосуддя, так і в процесі його відправлення, аж до виходу дитини із сфери дії правосуддя. При цьому вихователь виконує важливу функцію, яка охоплюється самою метою правосуддя дружнього до дитини, приймаючи участь вихованні, наданні допомоги батькам, профілактиці правопорушень, виконанні судових рішень тощо.

Дослідження свідчить про потребу в обговоренні проблеми запровадження інституту судових вихователів, що може стати предметом подальших наукових досліджень і дискусій у сфері правосуддя дружнього до дитини.

Ключові слова: судовий вихователь, мультидисциплінарний підхід, права дитини, якнайкращі інтереси дитини, правосуддя дружнє до дитини.

Summary

Parkhomenko P. I. Institute of court educators in the child-friendly justice system. – Article.

The article is devoted to the analysis of the norms of the current legislation, scientific research, existing practice and international experience on the creation and functioning of the institute of judicial educators, on the basis of which it is possible to provide a scientific justification for the positive features of this institute, which would provide the possibility of its introduction into national practice.

It was concluded that the activities of specialists of various profiles who work in courts or on their behalf, including pedagogues or teachers, are characteristic of different countries and serve as an important element of child-friendly justice.

Positive examples of different countries are given, based on which it can be said that their experience confirms the positive practice of involving specialists with pedagogical knowledge in the work of the justice system in relation to children and giving them an important role in such a system.

The conducted analysis shows that a legislative and practical attempt was made in our country to introduce the institute of judicial educators, which did not find further development in the consideration of cases with the participation of children, although references to this institute and its application remain in the current legislation.

The paper outlines the justification of the need to consider the issue of introducing the institute of court educators or securing their individual functions by other subjects, which would contribute

to the implementation of the tasks of child-friendly justice. Prerequisites for this are laid down, both in international standards and emphasized in the process of improving the current national legislation.

It was concluded that the educator, who can be involved both at the initial stage of the child's contact with the justice system, and in the process of his referral, until the child leaves the sphere of justice. At the same time, the educator performs an important function, which is covered by the very goal of child-friendly justice, taking part in education, providing assistance to parents, prevention of offenses, execution of court decisions, etc.

The study indicates the need to discuss the problem of introducing the institute of court educators, which can become the subject of further scientific research and discussions in the field of child-friendly justice.

Key words: court educator, multidisciplinary approach, child rights, best interests of the child, child-friendly justice.